

Тема: Костянтина Малицька (Віра Лебедова, Чайка Дністрова).

Розповідь про письменницю. «Чом, чом, земле моя...» - вірш-пісня, що стала народною. Причини популярності пісні. Відтворення художнім словом почуття любові до рідної землі. Художня оповідь про пташку (художній опис «Соловей»). Образ Солов'я як втілення творчої особистості, її достойної поведінки, максимальної самореалізації.

Теорія літератури: художній опис.

Мета: навчальна – ознайомити учнів з основними біографічними відомостями про письменницю, навчити сприймати і розуміти ліричність вірша-пісні, визначати художні засоби та пояснювати їх роль;

виховна – виховувати почуття патріотизму як вагомого життєвого стимулу для людини;

розвивальна – розвивати допитливість, вміння відшукувати необхідну інформацію, зіставляти її.

Цілі. Учні знають: стислі відомості про письменницю, зміст поезії «Чом, чом, земле моя...», художні засоби, використані у творі, особливості виразного читання вірша-пісні.

Учні вміють: пояснити причину популярності пісні, виразно читати напам'ять поезію; визначати художні засоби твору; розкрити їхню роль; проілюструвати ліричність пісні, здійснювати кольорову рефлексію роботи на уроці.

Обладнання: запис пісні «Чом, чом, чом, земле моя...», атлас «Тваринний світ України», голоси птахів (запис)

Перебіг уроку

*І кожен в світі, кожен – неповторність,
Чи то людина, чи крилатий птах.*

А.Листопад

*Всі народи рівні. А земля
Там найкраща, де вродився ти!*
Д.Павличко

I. 1.Актуалізація суб'єктного досвіду.

Озвучення очікуваних результатів: «Від ознайомлення з творчістю письменниці К.Малицької я очікую...»

II.Цілевизначення і планування.

Запис власних цілей уроку. Колективне планування діяльності.

III.Опрацювання навчального матеріалу.

Бесіда(можливе створення асоціативних рядів)

- 1.Батьківщина...Що це?
- 2.Народ...Хто це?

3. Наш рідний край. Який він?

4. Родина... Яка вона?

Так, любов до Батьківщини, рідного краю і народу, до родини і сім'ї підтримує людину у скрутну хвилину. Це відчувають усі, а передати у вірші спробувала українська письменниця Костянтина Малицька. Про неї та про її твори ми й поговоримо сьогодні. А допоможе нам у цьому уявне інтерв'ю із письменницею.

Журналіст. Ви часто підписували твори псевдонімами. Які саме псевдоніми ви використовували?

К.Малицька. Так, я використовувала псевдоніми Віра Лебедова, Чайка Дністрова, Віра Кропивницька, Віра Луганська, Стефан Горський...

Журналіст. Коли і де ви народилися?

К.Малицька. Народилася я 30 травня 1872р. у с.Кропивник Калуського району Івано-Франківської області.

Журналіст. Де і яку освіту ви здобували?

К.Малицька. У 1891р. я закінчила Львівську учительську семінарію.

Журналіст. Ви якийсь час були у Сибіру. Як ви там опинилися?

К.Малицька. Під час I світової війни (1915р.) я була депортована у Сибір російською військовою адміністрацією.

Журналіст. Кажуть, ви через якийсь час повернулися до Львова.

К.Малицька. Так, у 1923р. Після повернення працювала вчителькою.

Журналіст. Як побачили світ ваші перші твори?

К.Малицька. Перші мої твори опубліковано 1896р. в журналі «Дзвінок».

Журналіст. Ви – автор збірок оповідань для дітей: «Малі герої» (1899), «Вінок на могилу Тараса Шевченка» (1914).

К.Малицька. Так, а ще я написала п'єсу «Під нову зорю» у 1906р. та нариси «Мати» і «З трагедій людських душ».

Журналіст. Ви писали вірші, присвячені письменникам – М.Шашкевичу, Т.Шевченку, І.Франку, перекладали казки О.Пушкіна... Але найбільш відомий вірш, що став піснею. Це – «Чом, чом, земле моя...»

К.Малицька. Так, його поклав на музику Д.Січинський.

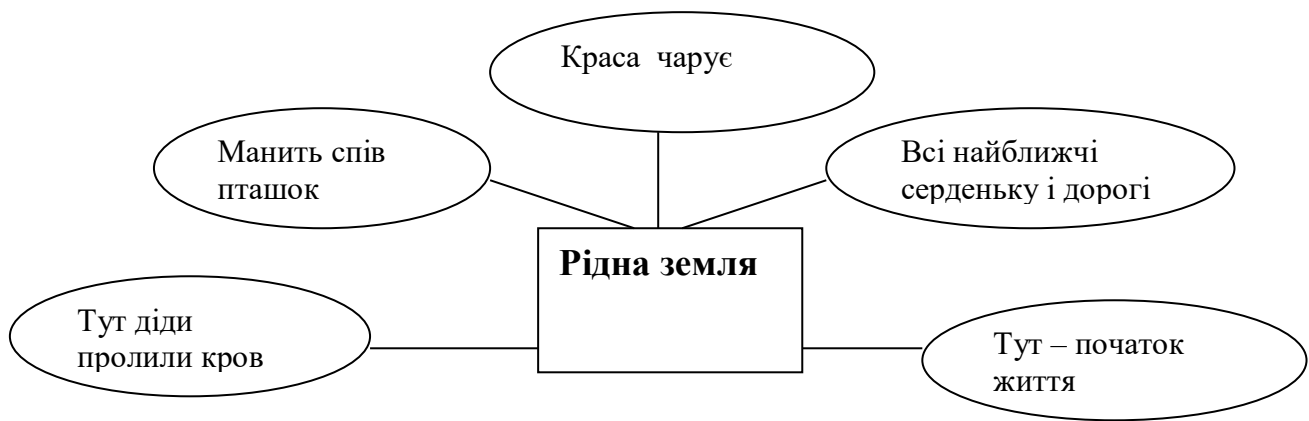
Журналіст. Дякую за інтерв'ю. Було приємно з вами поспілкуватися.

Прослуховування пісні «Чом, чом, чом, земле ти моя...»

IV. Вірш «Чом, чом, чом, о земле ти моя» (виразне читання учителем)

2.Бесіда:

- Про що ідеться у вірші?
- Чи можна цю пісню назвати патріотичною?(метод ПРЕС)
- Самостійне читання твору учнями.
- Які почуття викликала пісня у вас?
- Запитання у парах на основі прочитаного.

3.Ідейно-художній аналіз твору (колективно):

- Які художні засоби використала поетеса?
- Яка роль питальних речень?
(пояснення поняття «риторичне запитання»)
- Кому адресована поезія?
- Визначте тему та основну думку.
- Чому пісню, у якої є автори слів і музики, називають народною?

Учитель. А зараз ми прочитаємо ще один, не менш цікавий твір К.Малицької – оповідання «Соловей». На дошці записані прислів'я про солов'я:

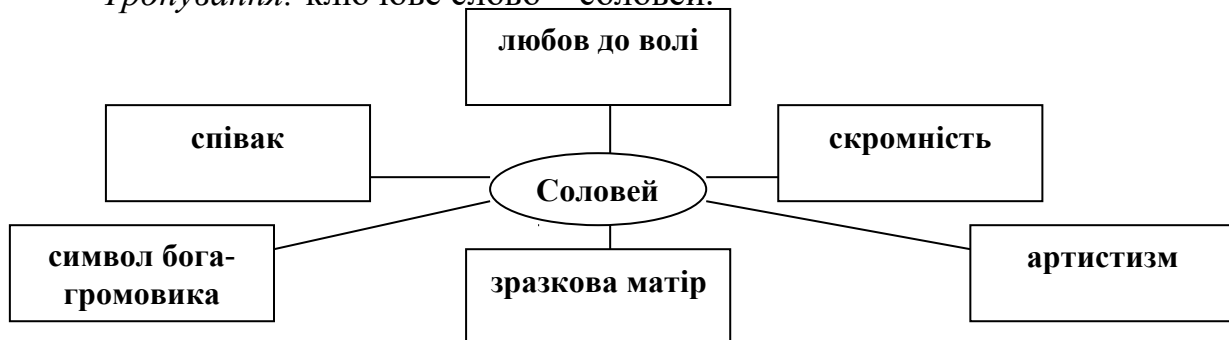
*І соловейко не співає, коли їсти не має.
В кожного солов'я пісня своя.
Не вчи солов'я співати, а орла літати.
Соловей співає, поки голос має.*

Учні пояснюють значення прислів'їв.

Висновок: Кожна людина – неповторна, має свою місію на землі.

1.)Актуалізація суб'єктного досвіду та опорних знань. (Коментар вислову М.Рильського «Люби природу не для себе, люби для неї...»)

Групування: ключове слово – соловей.

2.)Читання з зупинками уривка з оповідання «Соловей».

3.)Ознайомлення з поняттям «художній опис».

4.)Колективний аналіз:

- До якого типу мовлення належить «Соловей»?
- Чому це художній опис?
- Які художні засоби використовує автор у своїй оповіді?
- Яка їхня роль?
- Які засоби використали б ви? Чому?

5.Порівняння художнього та підготовленого вдома наукового опису (Технологія «Карусель»).

6.Цитатний план оповідання (колективно).

VI.Рефлексивно-оцінювальний етап.

Кольорова рефлексія діяльності та письмового само оцінювання.

Заповніть таблицю,порівняйте художній та науковий описи.

	основна функція	загальні особливості	лексичні та граматичні особливості
науковий опис	Повідомляє основні відомості про птаха	Логічність, точність, чіткість, послідовність викладу.	Професійна лексика, емоційно-нейтральні слова, розповідні речення.
художній опис	Малює живу картину; зображуючи пташку, передає певні почуття, емоції.	Художня образність, виразність, емоційність.	Слова з переносним значенням, пестливі слова, художні засоби (епітети, порівняння, метафори), окличні речення.

Акродиктант. Склади перші літери слів-відповідей і прочитай ім'я української поетеси – автора пісні «Чом, чом, чом, земле моя...»

- 1.Що чарує ліричного героя поезії?
2. Соловей заслуговує на сердечну людську...
- 3.Назви місяць, коли соловей відлітає до Африки.
4. Прилітає цей птах із вірію в кінці ...
5. Епітет до слова «ночами» в реченні «...приспівує їй самчик довгиминочами»
6. Соловей легко потрапляє в кігті ворогів,у сильця, бо дуже ...
7. Який голос у птаха (за народною піснею, цитованою К. Малицькою)?
8. Народнопоетична назва місця, де перелітні птахи проводять зиму.
9. Сумною та уривистою буває пісня соловейка в...
10. «Весна заключила вічнотривалий договір з маленькими ...»

Ключі: 1.Краса. 2.Опіка. 3. Серпень. 4. Травень. 5.Ясними. 6.Необережний. 7. Тоненький. 8.Ірій. 9.Неволя. 10.Артистами.

Домашнє завдання: вивчити напам'ять вірш «Чом, чом, земле моя», переказувати оповідання «Соловей».